

From: Tegenwind NOT <5.1.2.e@5.1.2.e>
Date: Tuesday, June 30, 2026, 10:15 AM
To: "contact@tweedekamer.nl" <contact@tweedekamer.nl>
 "voorzitter@tweedekamer.nl" <voorzitter@tweedekamer.nl>
 "ek-secretariaat@eerstekamer.nl" <ek-secretariaat@eerstekamer.nl>
 "postbus@ccerstckamer.nl" <postbus@ccerstckamer.nl>
 "I.boelsma@tweedekamer.nl" <I.boelsma@tweedekamer.nl>
 "r.huizenga@tweedekamer.nl" <r.huizenga@tweedekamer.nl>
 "r.clemminck-croci@tweedekamer.nl" <r.clemminck-croci@tweedekamer.nl>
 "m.tseggai@tweedekamer.nl" <m.tseggai@tweedekamer.nl>
 "h.vermeer@tweedekamer.nl" <h.vermeer@tweedekamer.nl>
 "5.1.2.e@tweedekamer.nl" <5.1.2.e@tweedekamer.nl>
 "h.dijk@tweedekamer.nl" <h.dijk@tweedekamer.nl>
 "5.1.2.e@tqweedekamer.nl" <5.1.2.e@tqweedekamer.nl>
 "vvdvoorlichting@tweedekamer.nl" <vvdvoorlichting@tweedekamer.nl>
 "kamervraag@d66.nl" <kamervraag@d66.nl>
 "info@d66.nl" <info@d66.nl>
 "cda@cda.nl" <cda@cda.nl>
 "fractie-bbb@tweedekamer.nl" <fractie-bbb@tweedekamer.nl>
 "s.beckerman@sp.nl" <s.beckerman@sp.nl>
 "christine.tcunissen@tweedekamer.nl" <christine.tcunissen@tweedekamer.nl>
 "m.bikker@tweedekamer.nl" <m.bikker@tweedekamer.nl>
 "s.kroger@tweedekamer.nl" <s.kroger@tweedekamer.nl>
 "5.1.2.e@tweedekamer.nl" <5.1.2.e@tweedekamer.nl>
 "info@sgp.nl" <info@sgp.nl>
 "tweedekamerfractie50plus@tweedekamer.nl" <tweedekamerfractie50plus@tweedekamer.nl>
 "spfractie@tweedekamer.nl" <spfractie@tweedekamer.nl>
 "vragen@groenlinkspvda.nl" <vragen@groenlinkspvda.nl>
 "j.eerdmans@tweedekamer.nl" <j.eerdmans@tweedekamer.nl>
 "s.vbaarle@tweedekamer.nl" <s.vbaarle@tweedekamer.nl>
 "I.dassen@tweedekamer.nl" <I.dassen@tweedekamer.nl>
 "I.bromet@tweedekamer.nl" <I.bromet@tweedekamer.nl>
Subject: Verzoek om toelichting grensoverschrijdende gevolgen Duitse IWT's langs oostgrens /
 Pijnpunten windturbine bepalingen

Attachments:

STNOT brief 2 Kamer - Noodzaak tot aanpassing van de concept IWT bepalingen Datum 27-06-2026.pdf
 STNOT brief 2e Kamer - Pijnpunten Ontwerpbesluit Windturbinebepalingen Leefomgeving Datum 27-06-2026 .pdf

[Sommige personen die dit bericht ontvangen, ontvangen vaak geen e-mail van 5.1.2.e@5.1.2.e
 Informatie over waarom dit belangrijk is op <https://aka.ms/LearnAboutSenderIdentification>]

Geachte,

Bijgaand onze brieven van 27.06.2026 in verband met ons verzoek om toelichting grensoverschrijdende gevolgen Duitse IWT's lange de oostgrens en pijnpunten windturbine bepalingen.

Wij zien uw reactie met belangstelling tegemoet!

Met vriendelijke groet

Stichting Tegenwind NoordOost Twente

5.1.2.e 5.1.2.e

Stichting Tegenwind Noordooost-Twente

Voor het behoud van een leefbaar Nationaal landschap

Bentheimerstraat 105

7587 NG De Lutte

Tel. 5.1.2.e

BAN: NL32 RBRB 8837 3178 32

KvK-nummer 88667375

Tweede Kamer der Staten-Generaal

Postbus 20018

2500EA Den Haag

Betreft:

Noodzaak tot aanpassing van de concept-IWT-bepalingen in het licht van de conclusie van Advocaat-Generaal Rantos (Zaak C-325/25, Eneco Wind Belgium)

Datum: 27 juni 2026

Geachte leden van de Tweede Kamer,

Met deze brief willen wij uw aandacht vestigen op een recente ontwikkeling in het Europese recht die directe gevolgen heeft voor de Nederlandse concept-WT-bepalingen (windturbine-regels). Het betreft de conclusie van Advocaat-Generaal Rantos van 21 mei 2026 in de zaak Eneco Wind Belgium / Waals Gewest (C-325/25). Deze conclusie verduidelijkt de reikwijdte van artikel 3, lid 2, van Verordening 2022/2577 (Noodverordening Hernieuwbare Energie), en zal naar verwachting in grote lijnen worden gevolgd door het Hof van Justitie van de Europese Unie.

1. Wat de AG concludeert:

De Advocaat-Generaal stelt dat;

de voorrangsregel voor hernieuwbare-energieprojecten breed moet worden toegepast; deze voorrang geldt niet alleen bij afwegingen onder de Habitatrictlijn, Kaderrichtlijn Water en Vogelrichtlijn, maar ook bij nationale belangen zoals landschap en erfgoed;

de voorrang is niet absoluut, maar principieel: een lidstaat mag een windturbine weigeren, maar alleen na een grondige, specifieke en gedetailleerde motivering;

erfgoedbelangen moeten expliciet worden erkend als “hoger openbaar belang” wanneer zij worden ingezet als tegenbelang;

landschapsbelangen moeten volledig en zorgvuldig worden afgewogen, en mogen niet worden gereduceerd tot enkel uitzonderlijke categorieën.

Deze conclusies leggen een zware motiveringsplicht op aan nationale overheden.

2. Probleem:

Nederlandse concept-WT-bepalingen zijn hiermee niet in lijn

De huidige concept-WT-regels (zoals opgenomen in het planMER windturbines) stellen dat alleen “uitzonderlijk waardevolle landschappen” bescherming verdienen.

“Middelmatig waardevolle landschappen” worden niet als beschermingswaardig beschouwd.

Dit staat haaks op twee bindende Europese verdragen:

a. Verdrag van Florence (Europees Landschapsverdrag, 2000)

Dit verdrag verplicht Nederland tot:

bescherming van alle landschappen, inclusief middelmatige en alledaagse;

integratie van landschapskwaliteit in ruimtelijke ordening;

participatie van burgers bij landschapsbeslissingen.

Het verdrag kent geen hiërarchie waarbij alleen top-landschappen tellen.

b. Verdrag van Granada (Europees Erfgoedverdrag, 1985)

Dit verdrag verplicht tot:

bescherming van architecturaal erfgoed, inclusief ensembles, dorpsgezichten en historische structuren;

integratie van erfgoed in ruimtelijke planning;

systematische inventarisatie en beoordeling.

Ook hier geldt: bescherming is breed, niet beperkt tot topmonumenten.

Gevolg:

De Nederlandse concept-WT-bepalingen:

onderschatten de beschermingsplicht voor landschap en erfgoed;

schenden de verdragsverplichtingen van Florence en Granada;

kunnen niet voldoen aan de motiveringslat die de AG formuleert;

maken Nederlandse vergunningen juridisch kwetsbaar bij bezwaar en beroep.

3. Waarom aanpassing noodzakelijk is

Wanneer het Hof van Justitie de AG-conclusie volgt — wat in vergelijkbare zaken vaak gebeurt — ontstaat een situatie waarin:

windenergie weliswaar principiële voorrang krijgt, maar de Nederlandse landschaps- en erfgoedbeoordeling onvoldoende volledig is om die voorrang juridisch te dragen.

Dit betekent dat:

vergunningen voor windturbines kunnen worden vernietigd wegens onvolledige belangenafweging;

de Nederlandse overheid niet voldoet aan Europese verplichtingen;

de concept-WT-regels moeten worden herzien om juridisch houdbaar te blijven.

4. Verzoek aan de Tweede Kamer:

Wij verzoeken de Kamer om:

De concept-WT-bepalingen te herzien, zodat zij in overeenstemming zijn met:
het Verdrag van Florence (alle landschappen zijn beschermingswaardig),
het Verdrag van Granada (brede erfgoedbescherming), de motiveringsvereisten uit de AG-conclusie.

Te waarborgen dat landschap en erfgoed volwaardig worden meegenomen in de belangenafweging bij industriële windturbineprojecten.

Te voorkomen dat Nederland industriële windturbinevergunningen verleent op basis van een te beperkte landschapsdefinitie, waardoor besluiten juridisch kwetsbaar worden.

Te zorgen dat de toekomstige IWT-regels voldoen aan de Europese rechtsorde en de internationale verdragsverplichtingen die Nederland vrijwillig heeft aanvaard.

5. Slot:

De conclusie van AG Rantos biedt duidelijkheid: windenergie krijgt voorrang, maar niet ten koste van een onvolledige of te smalle belangenafweging.

Nederland moet daarom zijn concept-IWT-bepalingen actualiseren om te voldoen aan:

- Europese verordeningen,
- internationale verdragen,
- en de motiveringslat die het Hof van Justitie naar verwachting zal bevestigen.

Wij vragen de Tweede Kamer om deze noodzakelijke aanpassingen te initiëren.

Namens: Stichting Tegenwind Noord-Oost Twente

Jan Nijhuis (voorzitter)

Email: info@tegenwindnot.nl

Stichting Tegenwind Noordoost-Twente

Voor het behoud van een leefbaar Nationaal landschap

Bentheimerstraat 105
7587 NG De Lutte
Tel. 5.1.2.e
IBAN: NL32 RBRB 8837 3178 32
KvK-nummer 88667375

Tweede Kamer der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500EA Den Haag

Betreft: Pijnpunten Ontwerpbesluit Windturbinebepalingen Leefomgeving Standpuntennota van het netwerk Omwonenden Windparken Nederland (OWN)

Datum: 27 Juni 2026

Geachte leden van de Tweede Kamer,

Hierbij leggen wij u de onderstaande standpuntnota voor omtrent het Ontwerpbesluit Windturbinebepalingen Leefomgeving, teneinde de rechtsbescherming en volksgezondheid van omwonenden dwingend te borgen.

Inleiding en Kernstandpunt

Dit document vat de standpunten en argumenten samen van het netwerk Omwonenden Windparken Nederland (OWN), dat in samenwerking met ruim 150 lokale, regionale en landelijke organisaties tienduizenden burgers vertegenwoordigt. De kern van het betoog is dat wet- en regelgeving primair actieve bescherming dient te bieden aan mens, dier en milieu. Binnen het huidige beleid en het voorgestelde Ontwerpbesluit ligt de focus echter eenzijdig op het creëren van plaatsingsruimte voor de windenergiesector. Hieronder treft u onze gedetailleerde evaluatie en argumentatie aan.

1. Bereikte klimaatdoelen

Nederland heeft grote stappen gezet in de transitie naar hernieuwbare energie. De doelstelling uit het Energieakkoord, te weten 6000 MW wind op land, is ruimschoots gehaald. Dit Klimaatakkoord- doel voor 2030 (35TWh op land) is met de huidige plannen en lopende projecten reeds volledig voorzien. De grens van wat toelaatbaar is op het vasteland is hiermee bereikt. De ruimte is op en het Nederlandse stroomnet raakt overbelast, wat leidt tot miljarden schade voor de economie. Dit gebeurt ondanks het feit dat het totale verbruik de afgelopen 20 jaar juist daalde van 120TWh naar 113TWh.

Onacceptabele gezondheids- en schaalrisico's

Om het opwekvermogen verder te verhogen, verschuift de trend nu naar windturbines van maar liefst 280 meter hoog in de nabijheid van bewoonde gebieden. Dit leidt tot onacceptabele provinciale druk op gemeenten en negeert de terechte bezwaren van burgers omtrent leefbaarheid, nieuwe gezondheidsrisico's en de verergering van bestaande klachten bij reeds blootgestelde inwoners, zoals omschreven in het windturbinesyndroom

Stop op nieuwbouw en repowering: budget voor leefbaarheidsmaatregelen

Voor nieuwe projecten én het opschalen van bestaande locaties (repowering) op land dient daarom een algehele bouwstop te worden ingesteld. De beleidsprioriteit dient vanaf nu te verschuiven naar het gesubsidieerd mitigeren en saneren van locaties, en het zorgvuldig afbouwen van bestaande windturbines.

Schending van de staatsrechtelijke zorgplicht en het voorzorgsbeginsel

OWN pleit voor een fundamentele heroverweging waarbij strikte voorzorg wordt betracht en de overheid actieve bescherming dient te bieden aan de gezondheid en het welzijn van haar burgers (Huber, 2011). Het is niet te rechtvaardigen dat bestuurders de klimaat- en transitiedoelen structureel boven dit voorzorgsbeginsel en de volksgezondheid plaatsen.

2. Juridische voorgeschiedenis: bewuste veronachtzaming van inspectiewaarschuwingen

De milieunormen voor windturbines waren in het verleden vastgelegd in het Activiteitenbesluit. Al in 2009 wezen inspectierapporten van de eigen VROM-inspectie (nu de ILT) in het destijds achtergehouden '**HUF-rapport**' uit dat deze normen omwonenden onvoldoende beschermen tegen ernstige overlast en slaapverstoring, omdat de hinder en lawaaipieken van repeterend karakter door de jaargemiddelde systematiek volledig werden weggemiddeld. Hoewel het parlement dit inspectierapport destijds opvroeg, liet de verantwoordelijke minister na het document te verstrekken, waarna die ontoereikende normen in 2011 alsnog zijn ingevoerd.

De SMB-richtlijn en de vernietiging van de nationale normen door de Raad van State

Na langdurige juridische procedures besloot de Raad van State in juni 2021 deze nationale normen buiten werking te stellen. De reden hiervoor was dat de normen destijds waren vastgesteld zonder de verplichte Strategische Milieubeoordeling (SMB-richtlijn) van de Europese Unie te doorlopen.

De Europese SMB-richtlijn schrijft voor dat garanties voor de gezondheid en de leefomgeving vooraf met wetenschappelijke zekerheid moeten worden vastgesteld.

Dwingende bescherming van burgers onder het Unierecht

Het Unierecht stelt dat de gezondheid en de leefomgeving van burgers niet mag verslechteren wanneer negatieve effecten vermeden kunnen worden.

Brede maatschappelijke afwijzing van de voorgestelde windturbinebepalingen

Naar aanleiding van de uitspraak van de Raad van State is de Rijksoverheid verplicht om een nieuwe milieubeoordeling uit te voeren. Dit heeft geresulteerd in het huidige "Ontwerpbesluit Windturbinebepalingen Leefomgeving".

Tijdens de inspraakperiode zijn er 545 unieke zienswijzen ingediend, ondertekend door in totaal 762 personen en organisaties. Hieruit blijkt de brede maatschappelijke onrust onder burgers. Omgevingsdiensten en gemeenten geven in hun zienswijzen vooral aan dat handhavingsmogelijkheden niet effectief zijn.

Voortduren van het rechtsvacuüm door herhaaldelijke verlenging overbruggingsregeling

In afwachting van de definitieve invoering van deze normen heeft het ministerie de tijdelijke overbruggingsregeling voorlopig moeten verlengen tot eind 2026. Deze herhaaldelijke verlenging roept vanuit juridisch oogpunt echter ernstige vragen op. De overheid houdt hiermee immers een 'tijdelijke' noodoplossing in stand die inhoudelijk nog altijd gebaseerd is op de buiten werking gestelde normen en daarmee in strijd is met het Europese recht.

Onvolledige milieueffecten- en gezondheidsonderzoeken

Wij stellen vast dat essentiële onderzoeken naar de gevolgen voor de volksgezondheid en de milieueffecten nog altijd niet zijn afgerond. Het definitief ontbreken van deze cruciale resultaten maakt elke huidige besluitvorming overhaast, onzorgvuldig en juridisch kwetsbaar.

Inbreuk op het EVRM en het Verdrag van Aarhus

Onze bevindingen rusten onder meer op artikel 8 van het Europees Verdrag tot bescherming van de Rechten van de Mens en de fundamentele vrijheden (EVRM), dat het recht op een veilige leefomgeving en gezondheid beschermt, en artikel 13 EVRM over effectieve rechtsbescherming. Daarnaast beroept OWN zich op het Verdrag van Aarhus. Dit verdrag geeft iedere individuele burger duidelijke rechten op milieu-informatie, inspraak en bescherming bij milieubesluiten. Waar omwonenden onvoldoende effectieve inspraak kregen en krijgen, schiet de overheid tekort in de naleving van deze internationale verdragen. De burger mag geen sluitpost zijn in de belangenafweging.

3. Tekortkomingen van het Nieuwe Ontwerpbesluit

Uit de analyse van OWN blijkt dat het nieuwe Ontwerpbesluit in de praktijk niet de noodzakelijke, aanvullende bescherming biedt aan burgers en hun leefomgeving ten opzichte van de oude, buiten werking gestelde normen. De belangrijkste tekortkomingen vallen uiteen in drie categorieën:

A. Prioriteit voor energiebeleid boven gezondheidsbeleid

In het Ontwerpbesluit zijn de ambities van het energiebeleid op voorhand leidend gemaakt ten opzichte van milieubeleid en volksgezondheid. Hoewel het ministerie aangeeft dat de normen op papier zijn aangescherpt (maar wetenschappelijk betwist), bevat het besluit een verstrekkende uitzonderingsmogelijkheid. Lokale bevoegde gezagsorganen zoals provincies en gemeenten, krijgen de bevoegdheid om gemotiveerd af te wijken van de landelijke normen en lokaal meer geluidshinder toe te staan.

Oude normen in een nieuw jasje

De uiterste bovengrens die hierbij gehanteerd mag worden, komt exact overeen met de oude, ontoereikende normen uit het Activiteitenbesluit. Dit instrument van 'lokaal maatwerk' biedt in de praktijk die beleidsruimte om ook grootschalige opschaling (repowering) van bestaande locaties te realiseren op plekken waar de landelijke beschermingsnormen anders overschreden zouden worden.

Eenzijdige belangenafweging ten gunste van de windenergiesector

De Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO) bevestigt bovendien dat deze flexibiliteit specifiek is ingebouwd om de verdere plaatsing van windturbines op land te kunnen continueren. Dit toont aan dat de belangen van de windenergiesector nog altijd zwaarder wegen dan de bescherming van de burger.

B. Wetenschappelijke kennisleemtes en modelmatige toetsing

Het voorgestelde normenkader steunt grotendeels op (verouderde) theoretische modellen. Deze modellen zijn nooit door een onafhankelijk, gezaghebbend wetenschappelijk team gevalideerd via uitgebreide veldmetingen bij omwonenden. OWN signaleert op dit vlak vier fundamentele tekortkomingen:

- **Ontbrekende empirische data over mega-turbines:** Er ontbreekt langjarig veldonderzoek naar de gezondheidseffecten van de nieuwste generatie windturbines (hoger dan 200 meter) in diverse parkopstellingen. Dynamische effecten en de impact van centrale windparkcontrollers zijn hierin niet meegewogen. Deze centrale computersystemen sturen turbines continu aan, wat in de praktijk zorgt voor onvoorspelbare, wisselende geluidspieken die in de theoretische modellen volledig buiten beschouwing worden gelaten.
- **Onuitvoerbare handhaving door de jaargemiddelde Lden-systematiek:** Geluidsoverlast wordt uitgedrukt als een jaargemiddelde Lden. Zowel omgevingsdiensten als de Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT) bekritiseren deze methode. Lawaaipeiken en het repeterende karakter worden hierdoor over een heel jaar uitgemiddeld en gecamoufleerd, wat directe handhaving onmogelijk maakt.

Gebrek aan transparantie omtrent operationele windparkdata

Dit handavingsvacuüm wordt vergroot doordat exploitanten, met een beroep op concurrentiebedingen en bedrijfsgevoeligheid, weigeren de gedetailleerde Supervisory Control and Data Acquisition-gegevens (SCADA-gegevens) van windparken volledig vrij te geven. Zonder toegang tot deze operationele data is onafhankelijke controle op naleving van geluids- en stilstandsbepalingen in de praktijk onuitvoerbaar.

Handavingsprocedures duren hierdoor vaak vele jaren. Bestuurders blijken in de praktijk niet bij machte deze trajecten te versnellen, waarbij de 'moeilijke klimaat- en energieopgave' veelal als rechtvaardiging voor de opgelopen vertraging wordt opgevoerd. Gezien de grote subsidiebedragen die verstrekt worden, zou volledige transparantie van gedetailleerde gegevens een verplicht onderdeel moeten zijn van aanpasbare vergunningsvoorwaarden (zie rekenkamerrapport in relatie tot windpark Spui, review ^{5.1.2.e}).

Noodzaak tot een maximale wettelijke termijn voor handavingsprocedures

Het is onverantwoord dat blootgestelden jarenlang onafgebroken aan schadelijke overlast worden overgelaten. OWN dringt daarom aan op een maximale wettelijke termijn voor handavingsprocedures, waarbij die absolute prioriteit ligt bij volledige transparantie van operationele data en het oplossen van de hinder binnen een korte, overzichtelijke periode en niet na jaren van bureaucratische vertraging.

- **Uitsluiting van laagfrequent geluid en infrageluid als zelfstandige hinderfactoren:** Laagfrequent geluid en infrageluid worden ten onrechte niet aangemerkt als zelfstandige overlastbronnen. Dit is een ernstige tekortkoming, aangezien omwonenden deze pulserende trillingen binnenshuis juist fysiek waarnemen. Hetzij

als een constante mechanische druk op het lichaam, hetzij door de fysieke hoorbaarheid van deze lage frequenties als een onontkoombare, lage bromtoon, terwijl dieren deze frequenties bovendien direct kunnen horen. De noodzaak tot formele erkenning wordt versterkt door een groeiende stroom aan recente, onafhankelijke onderzoeken (onder meer Mattsson e.a.) en internationale expertberichten. Deze stapelen de bewijzen op dat de langdurige blootstelling aan deze specifieke trillingen leidt tot chronische hinder en reële gezondheidsschade, waardoor het vasthouden aan verouderde normen politiek en maatschappelijk onhoudbaar wordt.

Het onterecht ontzien van bestaande windparken bij strengere normering Daarnaast worden de aangescherpte geluids- en slagschaduwnormen niet met terugwerkende kracht opgelegd aan de duizenden reeds bestaande turbines. Door het beschermen van 'bestaande rechten' behouden oude windparken hun ruimere uitzonderingsposities, waardoor omwonenden betere bescherming wordt ontzegd.

- **Gebrek aan onafhankelijke toetsing en representativiteit in de Plan-MER:** De onderzoeken voor de Plan-MER (Milieueffectrapportage) missen onafhankelijke toetsing door medische, technische en statistische wetenschappers van universiteiten. OWN wijst erop dat voorgaande lopende onderzoeken, zoals de Nivel-studies, methodologisch aantoonbaar tekortschoten en niet van representatieve kwaliteit waren voor de daadwerkelijke bescherming van omwonenden. Het simpelweg blindelings vertrouwen op nieuwe overheidstrajecten is daarom onverantwoord.

Commerciële verwevenheid en het ontbreken van wetenschappelijke gedragscodes

De betrokken commerciële adviesbureaus werken bovendien niet onder formele wetenschappelijke gedragscodes. Aangezien een aanzienlijk deel van deze bureaus is aangesloten bij NedZero - de branchevereniging die voorheen bekendstond als de Nederlandse WindEnergie Associatie (NWEA) en optreedt als de officiële belangenbehartiger van de windsector - roept dit vanuit het oogpunt van onafhankelijkheid grote en terechte vragen op over de objectiviteit van de aangeleverde rapportages.

C. Risico's voor de gezondheid

De impact van windturbines op de menselijke gezondheid dient breed te worden getoetst conform de definities van de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO) en het concept van Positieve Gezondheid (Huber, 2011). Gezondheid omvat immers fysiek, mentaal en sociaal welbevinden, evenals de kwaliteit van de avond- en nachtrust. Langdurige slaapverstoring leidt direct tot verminderde hersteltijd, chronische vermoeidheid en maatschappelijke uitval. Kwetsbare burgers, ouderen en kinderen worden door deze impact het meest geschaad.

Milieurisico's en chemische emissie door erosie, onderhoud en schade

Naast de bekende hinderfactoren geluid en slagschaduw, signaleert OWN een ernstig en onderbelicht milieuprobleem: de uitstoot van chemische stoffen door de erosie van windturbinebladen en masten. Meer dan 90% van de turbinebladen is gemaakt van epoxyhars. Bisfenol A (BPA) vormt hierbij de absolute basis en maakt tot wel 60% uit van de gebruikte harscomponenten. Door weersinvloeden (zoals intense regen, hagel en uv-licht) slijten microplastics en fijne stofdeeltjes met BPA structureel van de bladen af (dit is dus een bewezen feit).

Onafhankelijk bewijs versus ontoereikend RIVM-onderzoek

Het RIVM classificeert BPA officieel als een Zeer Zorgwekkende Stof vanwege de schadelijke, onomkeerbare effecten op de menselijke gezondheid en het ecosysteem. Het RIVM erkent inmiddels dat er BPA vrijkomt door erosie, maar baseert haar lage risicobeoordelingen op niet-representatieve, theoretische schattingen van het Epoxy Resin Committee, dat is aangesloten bij de brancheorganisatie en twee producenten. Onafhankelijke deskundigen tonen echter aan dat deze modellen de werkelijke emissie substantieel onderschatten. Bovendien waarschuwen materiaaldeskundigen dat de door de sector aangedragen oplossing - het aanbrengen van een beschermende coating over de midden-voorzijde (leading edge) van de wieken - het probleem niet verhelpt. Door de extra mechanische slijtage van polymeerdeeltjes en lijmresten wordt de totale emissie juist vergroot. Grotere wieken vertonen meer schade, degraderen sneller en roepen hogere vervangingskosten op. Zij veroorzaken daardoor meer milieulast en zijn mogelijk alleen recyclebaar met hoge subsidiekosten waarbij de vervuiler niet betaalt.

Drastische aanscherping van Europese normen

De noodzaak tot ingrijpen wordt onderbouwd door strenge Europese wetgeving. De Europese Autoriteit voor Voedselveiligheid (EFSA) heeft de norm voor de maximaal toelaatbare dagelijkse inname van BPA al eerder met een factor 20.000 verscherpt tot een grens van slechts 0,2 nanogram per kilogram lichaamsgewicht per dag. Deze lijn is definitief doorgetrokken in Commission Regulation (EU) 2024/3190. Deze verordening verbiedt het gebruik van BPA en andere bisfenolen in materialen die in contact komen met voedsel. De achterliggende reden is onweerlegbaar: de stof is schadelijk voor het menselijk reproductie- en hormoonstelsel. Slijtage aan windturbinebladen zorgt ervoor dat exact deze toxische deeltjes via fijnstof in de directe leefomgeving en de bodem en het water terechtkomen.

Direct gevaar voor de drinkwaterveiligheid

Wanneer deze chemicaliën uitspoelen naar het oppervlakte- en grondwater, dreigt de wettelijke drinkwaterveiligheid ernstig te worden overschreden. Aangezien onafhankelijke deskundigen hiervoor waarschuwen en ook het RIVM zelf aangeeft dat er meer onderzoek nodig is, dient de overheid conform het **voorzorgsbeginsel** per direct de verdere uitrol op land op te schorten. Voor bestaande installaties moeten gerichte stilstand regelingen worden getroffen om onomkeerbare milieuschade te voorkomen. Strikte en preventieve voorzorg is hierin de enige verantwoorde beleidskeuze.

4. Maatschappelijke en Economische Consequenties

Het huidige beleid brengt blijkens de opgestelde verkenningen aanzienlijke maatschappelijke en economische kosten met zich mee. Een omvangrijk onderzoeksrapport van TNO wijst uit dat het aantal woningen in de nabijheid van windturbines met de huidige plannen scherp zal stijgen van bijna 900.000 in 2020 naar ruim 1,6 miljoen in 2030. Het totale relatieve waardeverlies van deze getroffen woningen wordt door TNO becijferd op 15,5 miljard euro in 2030. Hierin zijn bedrijven niet meegenomen. Inmiddels tonen recentere berekeningen echter aan dat deze prognoses de werkelijke financiële schade voor huishoudens nog sterk onderschatten. Dit vertegenwoordigt een substantiële, directe kapitaalvernietiging voor individuele burgers en huishoudens.

Wereldwijd consistent patroon van windturbineklachten

Internationaal is er sprake van een onmiskenbaar patroon. Wereldwijd rapporteren omwonenden onafhankelijk van elkaar exact dezelfde specifieke gezondheidsklachten. Dit universele karakter bewijst dat de symptomen een directe, fysieke reactie zijn op de turbines. Met de wereldwijde toename van het aantal windparken groeit deze groep gedupeerden in gelijke tred mee. Terwijl andere landen de afstandsnormen om deze reden al strenger hebben geregeld, blijft de Nederlandse bescherming achter. Een substantiële aanscherping zou door de hoge bevolkingsdichtheid in de praktijk immers betekenen dat er in ons land geen enkele fysieke ruimte meer is voor windturbines op land.

Onderbelichte welvaartskosten in financiële prognoses

De kapitaalvernietiging staat niet op zichzelf, maar raakt de bredere welvaart. In de verkennende kosten-batenanalyses van de overheid worden cruciale welvaartskosten - zoals verminderd leefgenot, ziekteverzuim door chronisch slaaptekort en stijgende zorgkosten - onvoldoende of in het geheel niet meegewogen. Evenzo ontbreken de maatschappelijke kosten voor de tussentijdse afvalverwerking en de complexe ontmanteling van de grootschalige installaties in de officiële financiële prognoses. Ondanks aangenomen moties over de maatschappelijke kosten-batenanalyse (MKBA) die in ons Klimaatakkoord wordt geadresseerd, wordt deze niet uitgevoerd.

Juridische en financiële aansprakelijkheid bij schade

Bovendien roept het continueren van onzekere milieunormen prangende vragen op over de toekomstige juridische en financiële aansprakelijkheid bij eventuele schade aan de volksgezondheid, economische schade, milieuschade of de drinkwaterveiligheid. Een heldere risico- en verantwoordelijkheidsverdeling vooraf is hierbij essentieel.

Maatschappelijk draagvlak voor de transitie vereist een beschermend normenkader

Voor een succesvolle transitie is een breed gedragen normenkader essentieel. Wanneer de bepalingen onvoldoende aansluiten bij de beschermingsbehoefte van burgers en aantoonbaar leiden tot ernstige hinder en gezondheidsklachten, remt dit de noodzakelijke maatschappelijke samenwerking en wordt de relatie tussen burger en bestuur bemoeilijkt. Dit resulteert onherroepelijk in langdurige juridische geschillen en intensiverende procedures, waardoor de energietransitie juist vastloopt en vertraagt.

5. Vergelijking binnen Europa

In vergelijking met andere Europese lidstaten hanteert Nederland relatief soepele afstandsnormen voor windturbines op land. Uit officiële data van Eurostat blijkt dat Nederland, gemeten naar het totale landoppervlak, inmiddels een van de hoogste gemiddelde dichtheden aan windenergie- opbrengst per vierkante kilometer kent binnen de Europese Unie. Deze hoge concentratie van hernieuwbare opwek op het vasteland brengt de fysieke grenzen van het Nederlandse landoppervlak direct in beeld en verklaart waarom de ruimtelijke druk op de leefomgeving groter is dan in minder dichtbevolkte lidstaten.

Nederlands beschermingsniveau blijft achter bij Europese normen

Grafische en technische analyses tonen tegelijkertijd aan dat bij de toepassing van een standaard windturbine de vereiste afstanden tot woonbebouwing elders in Europa aanzienlijk ruimer worden berekend. In landen als Denemarken, Duitsland, Zweden en Frankrijk zorgen de nationale en regionale geluidsnormen in de nachtelijke uren voor aanzienlijk grotere beschermingsafstanden dan de minimale afstandsnormen die in het Nederlandse stelsel - zowel met als zonder aanvullende mitigatiemaatregelen - worden aangehouden. Dit Europese contrast onderbouwt het standpunt dat het Nederlandse beschermingsniveau voor omwonenden aanzienlijk achterblijft bij de internationale praktijk.

6. Concrete Verzoeken aan het Parlement

Gezien de fundamentele bezwaren en de lopende wetgevingsprocedure - waarbij het Ontwerpbesluit in de voorhangfase ter beoordeling aan de Eerste en Tweede Kamer is voorgelegd - richt OWN een dringend appel tot de parlementsleden.

Aangezien het hier een veelomvattende en op meerdere fronten uiterst complexe materie betreft - waarin theoretische rekenmodellen, Europese juridische richtlijnen, fijnmazige economische schade en ingrijpende medische gezondheidsrisico's samenkomen - wordt het parlement nadrukkelijk gevraagd om tijd te nemen voor een grondige verdieping in deze materie.

Dit dossier kan onmogelijk overhaast als hamerstuk worden afgedaan. Het parlement wordt verzocht om maximale zorgvuldigheid te betrachten en de volgende noodzakelijke stappen te ondernemen om de rechtsbescherming van burgers te waarborgen:

- **Het niet goedkeuren van het huidige Ontwerpbesluit:** Dit is de eerste en meest cruciale stap. Het parlement dient niet in te stemmen met de voorgestelde Algemene Maatregel van Bestuur in de huidige vorm, aangezien deze in de praktijk fundamenteel tekortschiet in het bieden van effectieve bescherming van omwonenden en hun leefomgeving en de commerciële belangen van de energiesector eenzijdig voorrang verleent.
- **Geen besluitvorming op basis van onvolledige of niet-geëvalueerde data:** Het parlement dient die definitieve besluitvorming over het normenkader onvoorwaardelijk aan te houden. De geschiedenis met eerdere, niet-representatieve onderzoeken (zoals de kwalitatief ondermaats gebleken Nivel-studies) toont aan dat lopende overheidstrajecten vooraf geen enkele garantie bieden voor burgerbescherming. OWN vraagt dat het parlement zich niet blind committeert aan het lopende blootstelling-responsrelatie-onderzoek van het RIVM. Besluitvorming kan pas worden hervat nadat dergelijk onderzoek niet alleen volledig is afgerond, maar ook onafhankelijk en maatschappelijk is geëvalueerd op wetenschappelijke integriteit en representativiteit voor omwonenden. Tot die tijd dwingt het Europese voorzorgsbeginsel tot een pas op de plaats.
- **Het direct beschermen van de reeds blootgestelde omwonenden:** Dit vraagt om onmiddellijke, tastbare maatregelen in de praktijk. OWN dringt er bij het parlement op aan om per direct te zorgen voor gesubsidieerde stilstand-regelingen of verplichte mitigatiemaatregelen tijdens de avond- en nachturen. Dit is die enige manier om de nachtrust en de gezondheid van burgers bij bestaande windparken nú te beschermen, los van en in afwachting van een definitief en veilig normenkader.
- **Het actief verkennen van alternatieve oplossingen:** Dit biedt de enige duurzame uitweg om de leefomgeving op het land op de lange termijn te ontlasten. Aangezien de landelijke doelstellingen voor wind op land ruimschoots zijn gehaald en het 2030-doel met de lopende projecten al volledig is afgedekt, is er geen enkele noodzaak voor verdere uitbreiding op het vasteland. Het parlement dient daarom direct aan te sturen op een heroriëntatie van het energiebeleid, waarbij prioritair wordt ingezet op alternatieve energiebronnen en innovatieve technieken die de volksgezondheid, het milieu en de directe leefomgeving van burgers geen schade toebrengen.
- **Het gelasten van een onafhankelijke audit:** OWN doet een dringende oproep tot een onafhankelijke audit over de volledige breedte van dit dossier. Het parlement dient een extern en onafhankelijk onderzoek orgaan opdracht te geven om alle in deze brief genoemde medische, juridische, milieu- en economische knelpunten integraal door te lichten.

Met deze uiteenzetting hebben wij getracht de meest kritieke knelpunten direct te benoemen. Om de leestijd te beperken is de omvang van dit document bewust compact gehouden.

Het OWN-netwerk deelt haar expertise dan ook graag met de volksvertegenwoordiging.

Wij beschikken over de nieuwste inzichten, actuele wetenschappelijke artikelen en een brede technische, medische en juridische kennis. Hiermee brengen wij de wetenschap en de praktijkrealiteit van

ervaringsdeskundigen samen. De achterliggende documentatie en onderbouwing zijn voor elk onderwerp op aanvraag beschikbaar.

Wij nodigen de Kamerfracties van harte uit voor een constructieve dialoog, bijvoorbeeld in de vorm van een gerichte presentatie of een persoonlijk gesprek. Samen kunnen wij bouwen aan een maatschappelijk gedragen normenstelsel waarin de gezondheid en het welzijn van burgers écht centraal staan.

Met vriendelijke groet,

Namens Sighting Tegenwind Noord-Oost Twente

5.1.2.e 5.1.2.e (voorzitter)

email: info@tegenwindnot.nl